

Høring om tvangsadoption i Folketinget

Principper og praksis for anbringelser ved det norske barnevern.

Og, udfordringerne fra dommene ved Den Europæiske Menneskeretsdomstol.

Prof. Marit Skivenes, UiB

23 September 2020

UNIVERSITETET I BERGEN

Barnekonvensjonen Artikkel 19 – Forebyggelse av misbruk

1. Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å **beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk**, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.

To t

Brødrene

Aftenposten

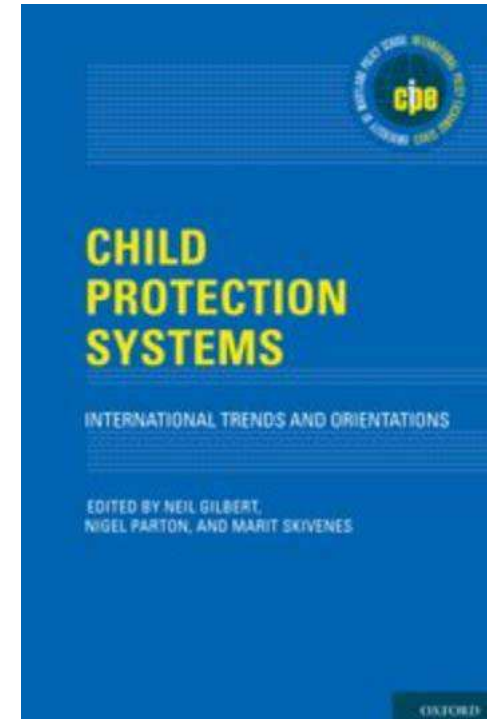

en tapet er

Ken Joar Olsen, far
Publisert 24.09.2019 14:11

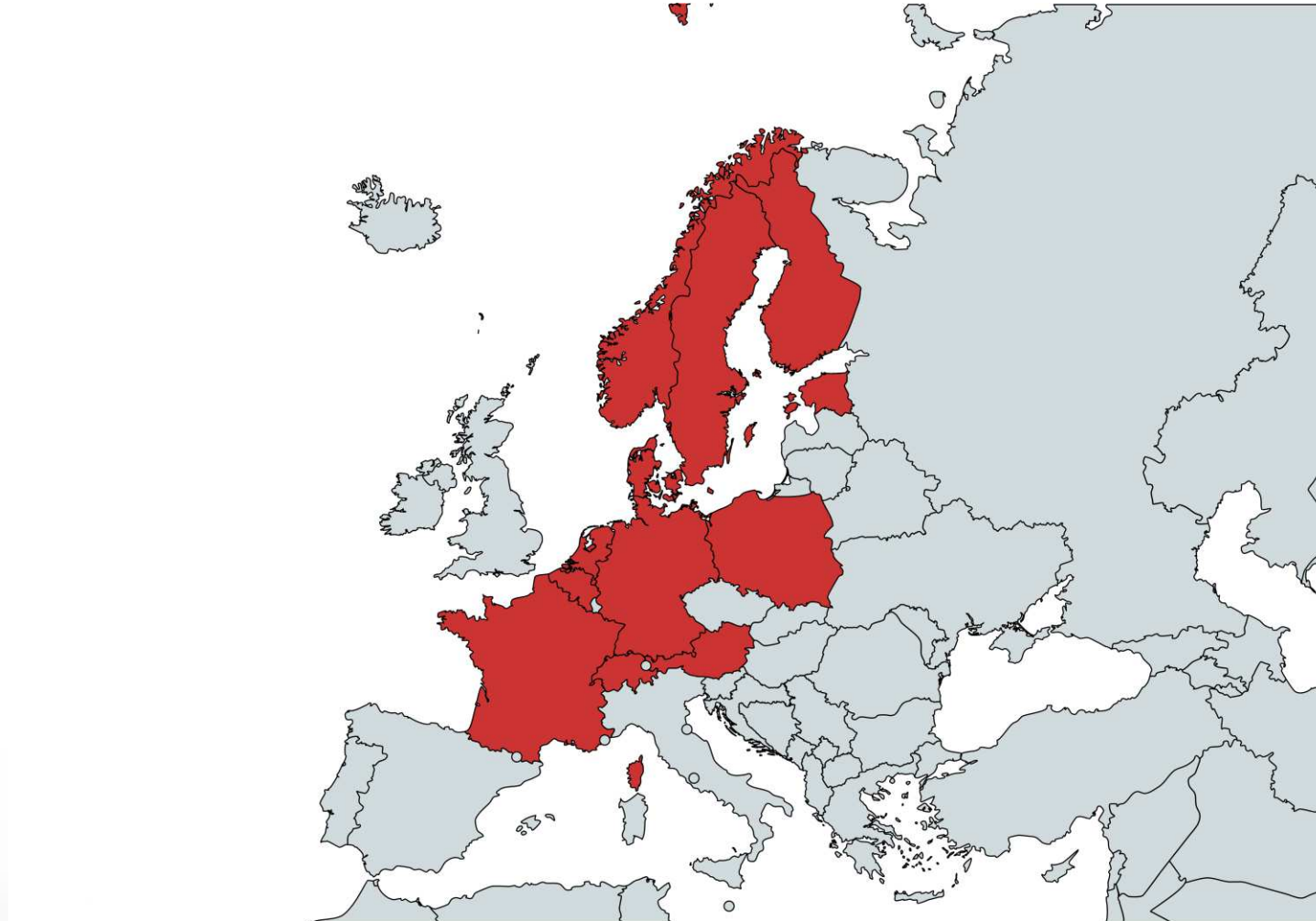

Er norsk or nordisk barnevernssystem annerledes enn andre?

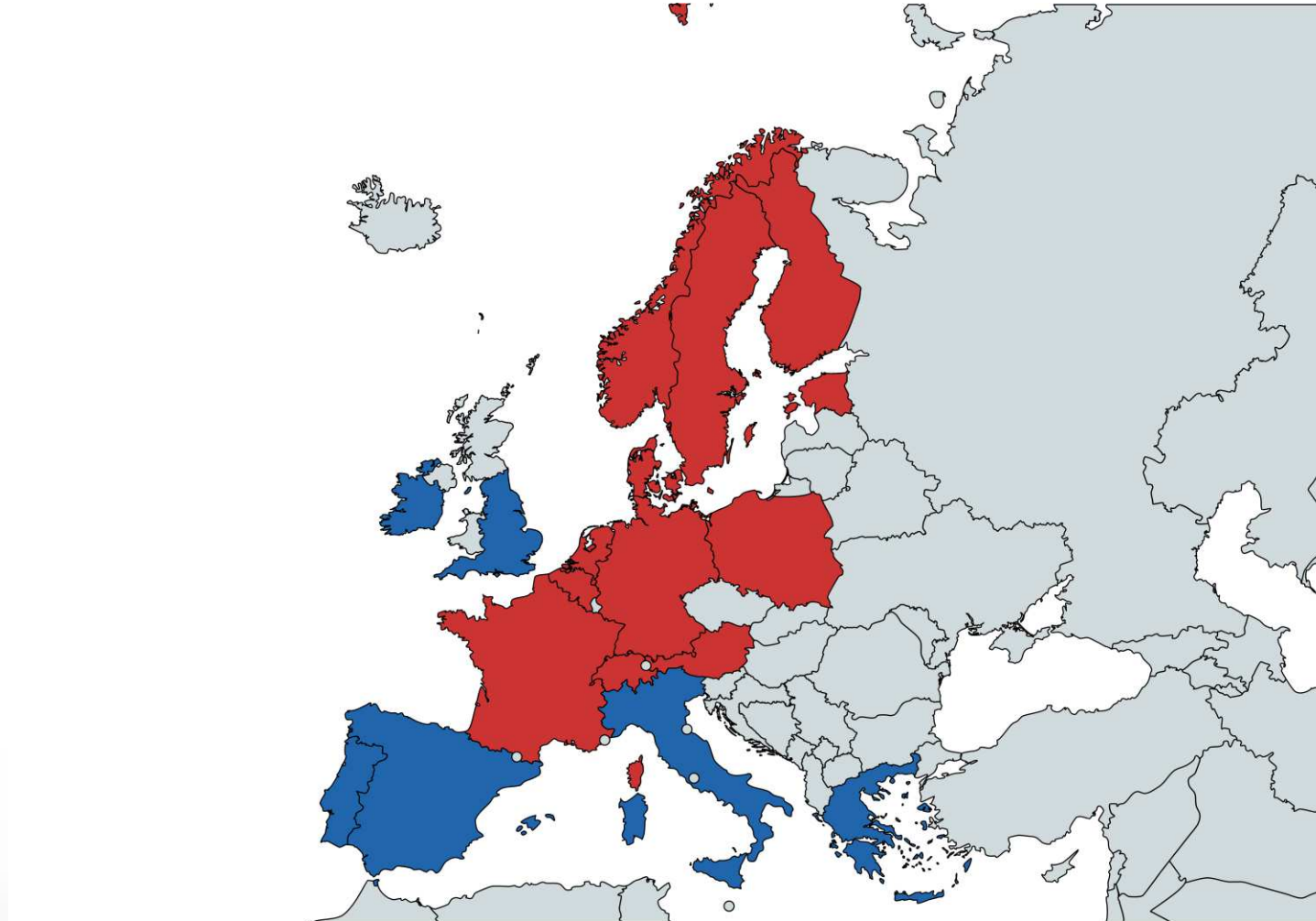
Barn som er plasserte av barnevernet i Europa

Rødt= ca 1%

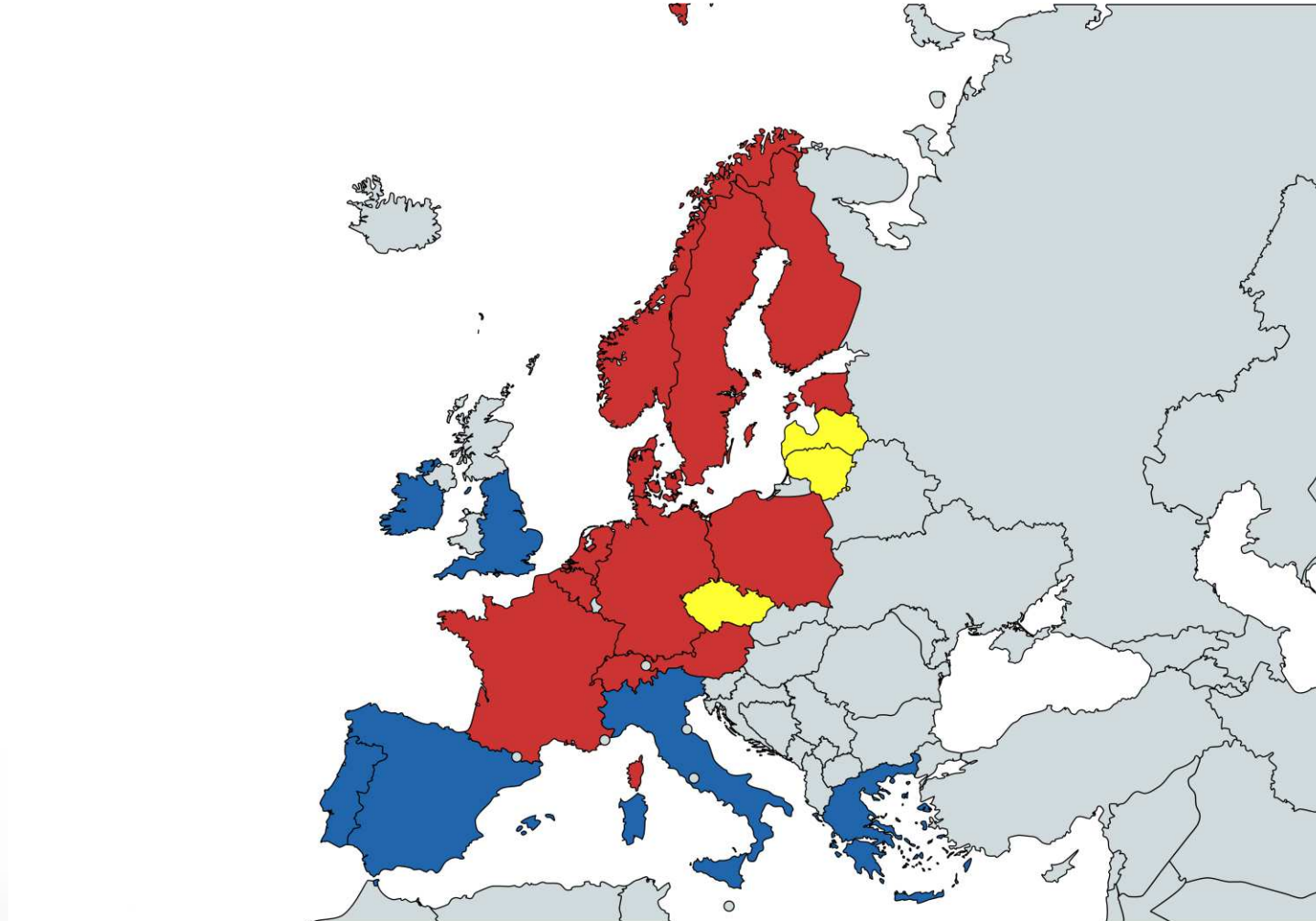
Barn som er plasserte av barnevernet i Europa

Rødt= ca 1%
Blått= ca 0,5%

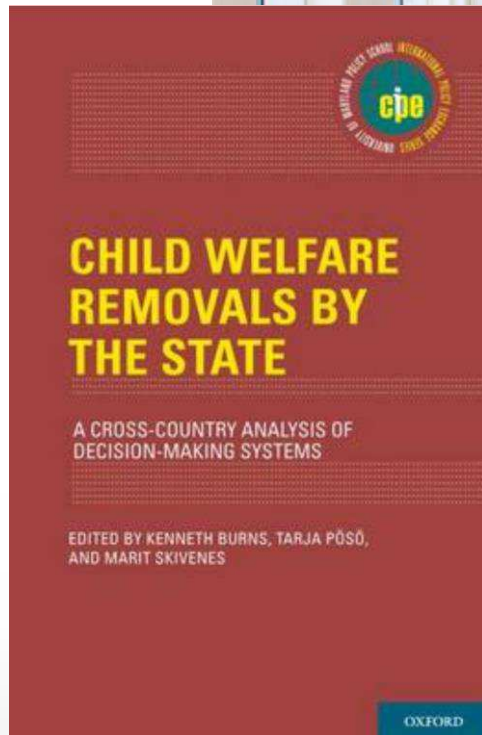
Barn som er plasserte av barnevernet i Europa

Rødt= ca 1%
Blått= ca 0,5%
Gult= ca 1,5%

Fylkesnemndene for
barnevern og sosiale saker

World Justice Project

Top Performers

Country/Jurisdiction	Overall Score	Score Change	% Score Change	Global Rank	Global Rank Change
 Denmark	0.90	0.00	0.0%	1	0
 Norway	0.89	0.00	0.1%	2	0
 Finland	0.87	0.00	-0.1%	3	0
 Sweden	0.86	0.00	0.2%	4	0
 Netherlands	0.84	0.00	-0.5%	5	0
 Germany	0.84	0.00	0.1%	6	0
 New Zealand	0.83	0.00	0.3%	7	1 ▲
 Austria	0.82	-0.01	-0.6%	8	1 ▼
 Canada	0.81	0.00	-0.2%	9	0
 Estonia	0.81	0.00	0.0%	10	0

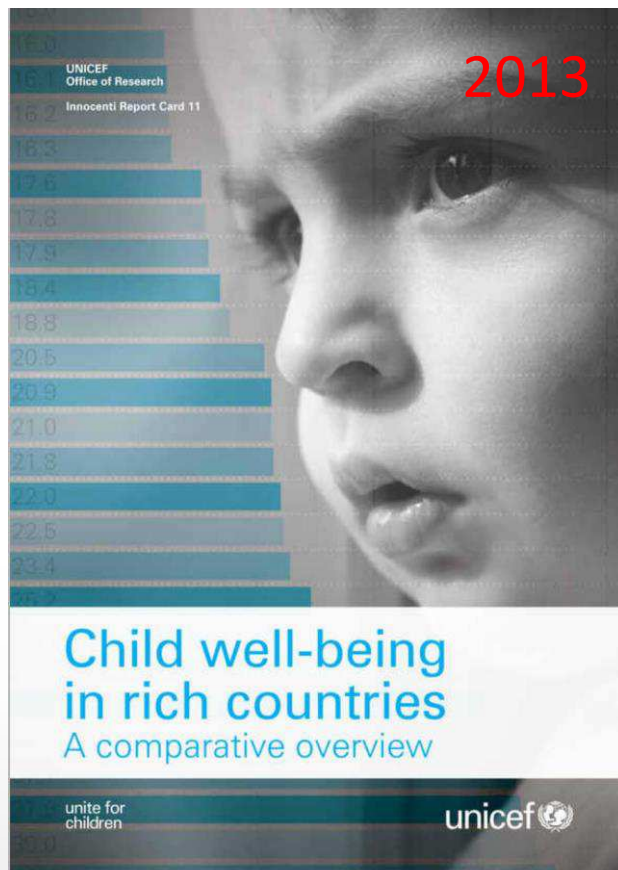
Gode levekår for barn i Norden

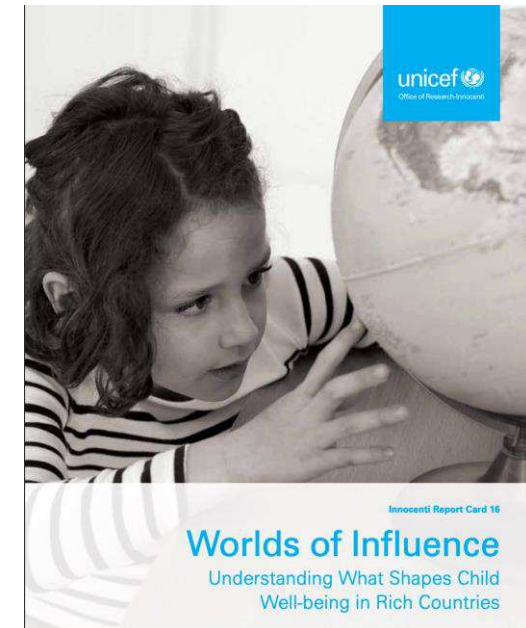
The Lancet Commissions

2020

A future for the world's children? A WHO-UNICEF-Lancet Commission

2020

2020

Høy tillit til staten i Nordiske land

«FOLK FLEST ER TIL Å STOLE PÅ»

NRK TV

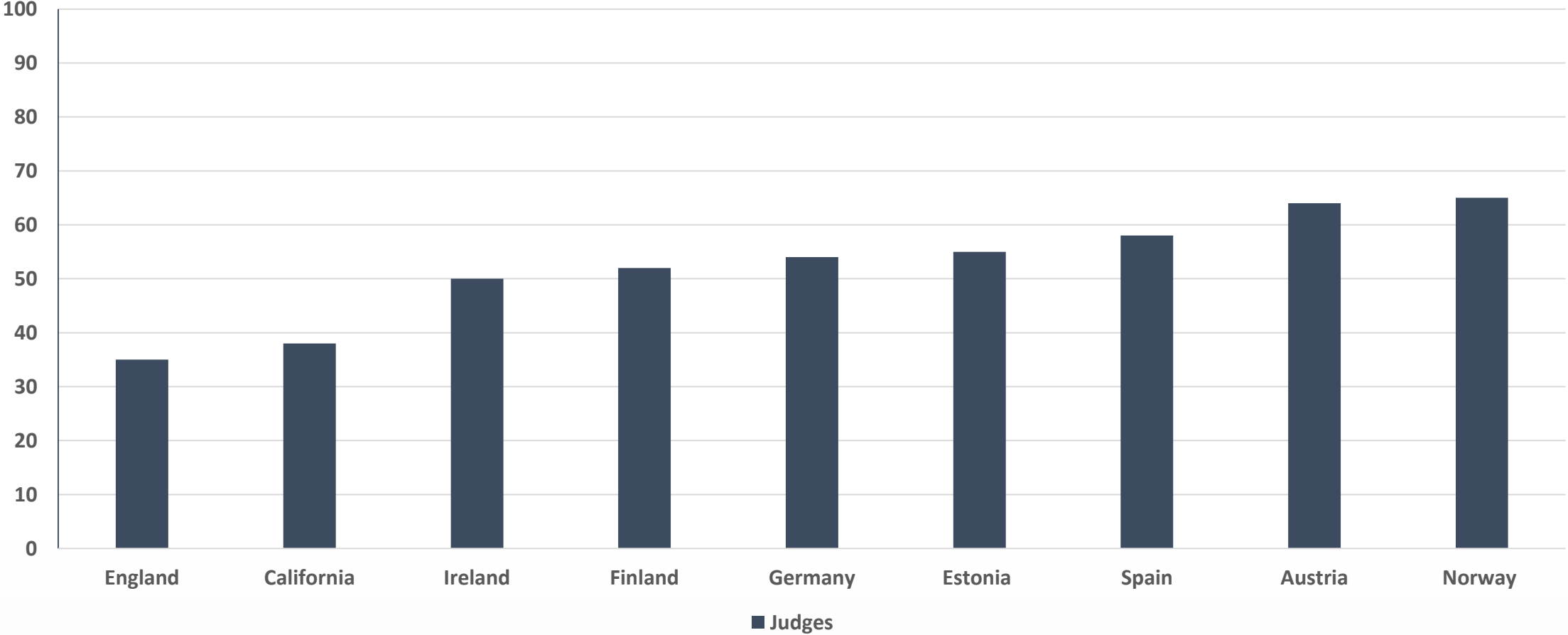
Kilde: World Value Survey

Vi er verdens mest tillitsfulle.

Land	Tillit (%)
Norge	80
Finland	75
Sveits	70
Denmark	65
Sverige	60
USA	55
Storbritannia	50
Frankrike	45
Tyskland	40
Spania	35
Italia	30
Polen	25
Ungarn	20
Russland	15
India	10
Brasil	5
Argentina	2
Chile	1

Borgernes tillit til nemndsledere/dommerne i barnevernet, ni land (2020)

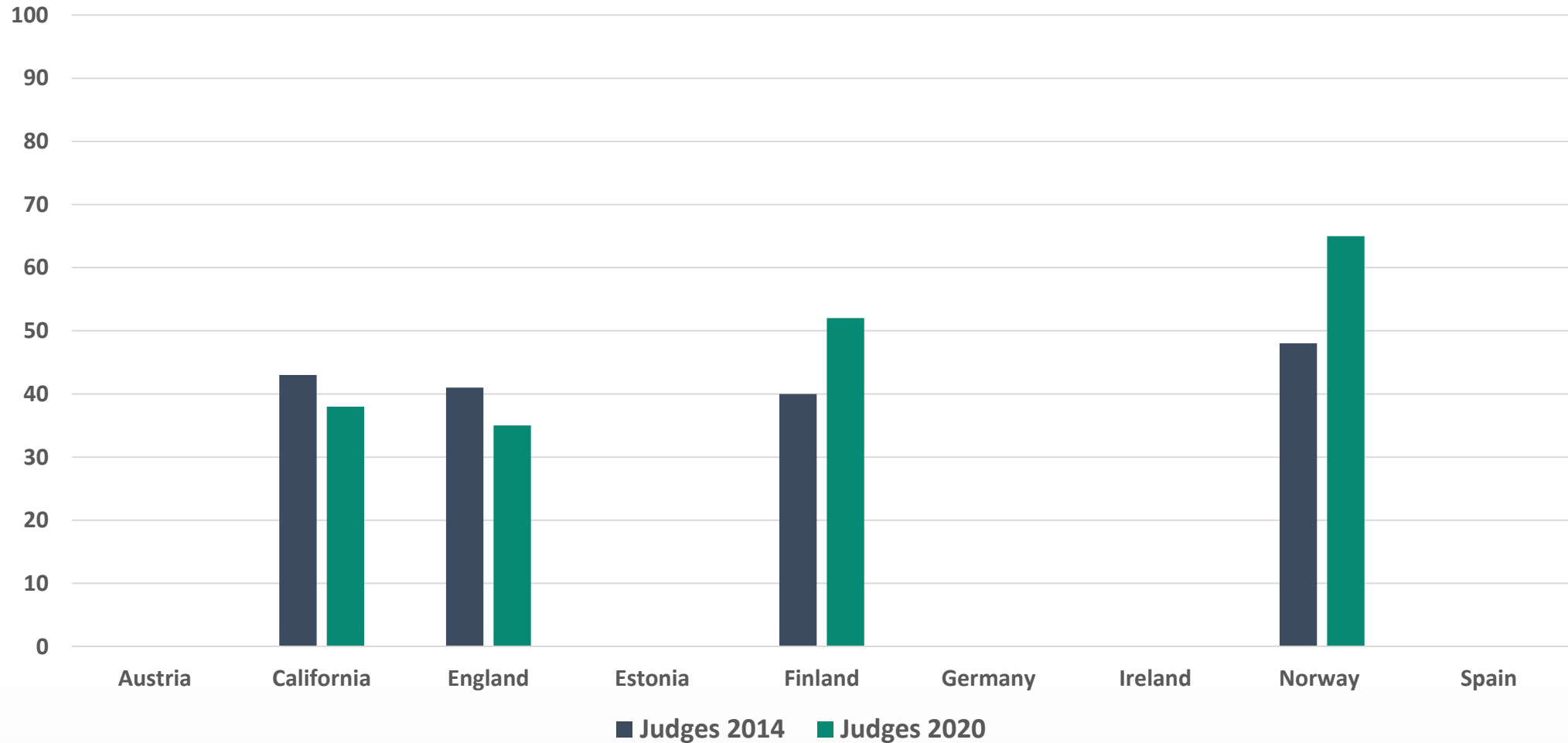

Tilliten til barnevernet øker i Norge og Finland

Borgernes tillit til dommerne barnevernet, fire land 2014 og 2020

Adopsjon som barneverntiltak

Lite brukt – høy aksept i befolkningen

Adopsjon gjelder barn om **IKKE** kan tilbakeføres til biologiske foreldre

For disse barna er det en beslutning mellom fortsatt **fosterhjem eller adopsjon**

Forskning er overveldende tydelig på at **adopsjon gir bedre** livsutsikter og livskvalitet for barna det gjelder.

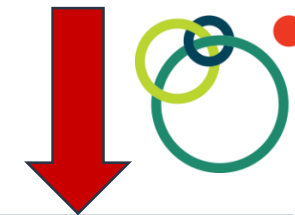
Adopsjon brukes lite i nordiske land

Country (child pop 0-17)	Children placed out-of-home in total (year)	Out-of-home placements per 1000 children	Children adopted from care in total	Adopted from care per 1000 children
Denmark 1,168,222 (2016)	11,916 (2016) #	10.2 #	10	0.009
Finland 1,071,905 (2016)	17,689 (2015) ^	16.5 ^	5	0.005
Norway 1,127,400 (2016)	11,612 (2016) #	10.3 #	59	0.05
Sweden 2,239,615 (0-19) (2015)	21,051 #	13.2 ^	56	0.023

Kilde: Pösö, Skivenes & Thoburn, in press

Adopsjon i noen Europeiske land

Country	Children placed out-of-home in total (year)	Out-of-home placements per 1000 children	Adopted from care in total	Adopted from care per 1000 children
Finland	17,689 (2015) ^	16.5 ^	5 (2016)	0.005
Denmark	11,916 (2016) #	10.2 #	10(2016)	0.009
Sweden	21,051 #	13.2 ^	56 (2015)	0.02
Ireland	6,116 (2017) #	5.1 #	19 ^ (2016)	0.02
Norway	11,612 (2016) #	10.3 #	59 (2016)	0.05
Germany	145,949 (2016) #	10.8 #	661 (2016)	0.05
Austria	13,325 (2018) ^	8.7 ^	110 (2018)	0.07
Czech Republic	26,372 (2018) #	15.8 #	377	0.2
Estonia	2,599 (2016) #	10 #	49 (2016)	0.2
Portugal	8,673 (2018) #	4.9 #	456 (2018)	0.3
Poland	73,393# (2016)	10.6 #	2,354 (0-14) (2018)	0.34
England	72,590 (2016-17) #	6.2 #	4,350 (2016-17)	0.37
Spain	34,644# (2017)	4.3 #	588 (2016)	0.72

Befolkningen er positiv til adopsjon

Vi har brukt vignett metode for å undersøke holdninger i representative utvalg av befolkningen i en rekke land

Benjamin, en 2 år gammel gutt

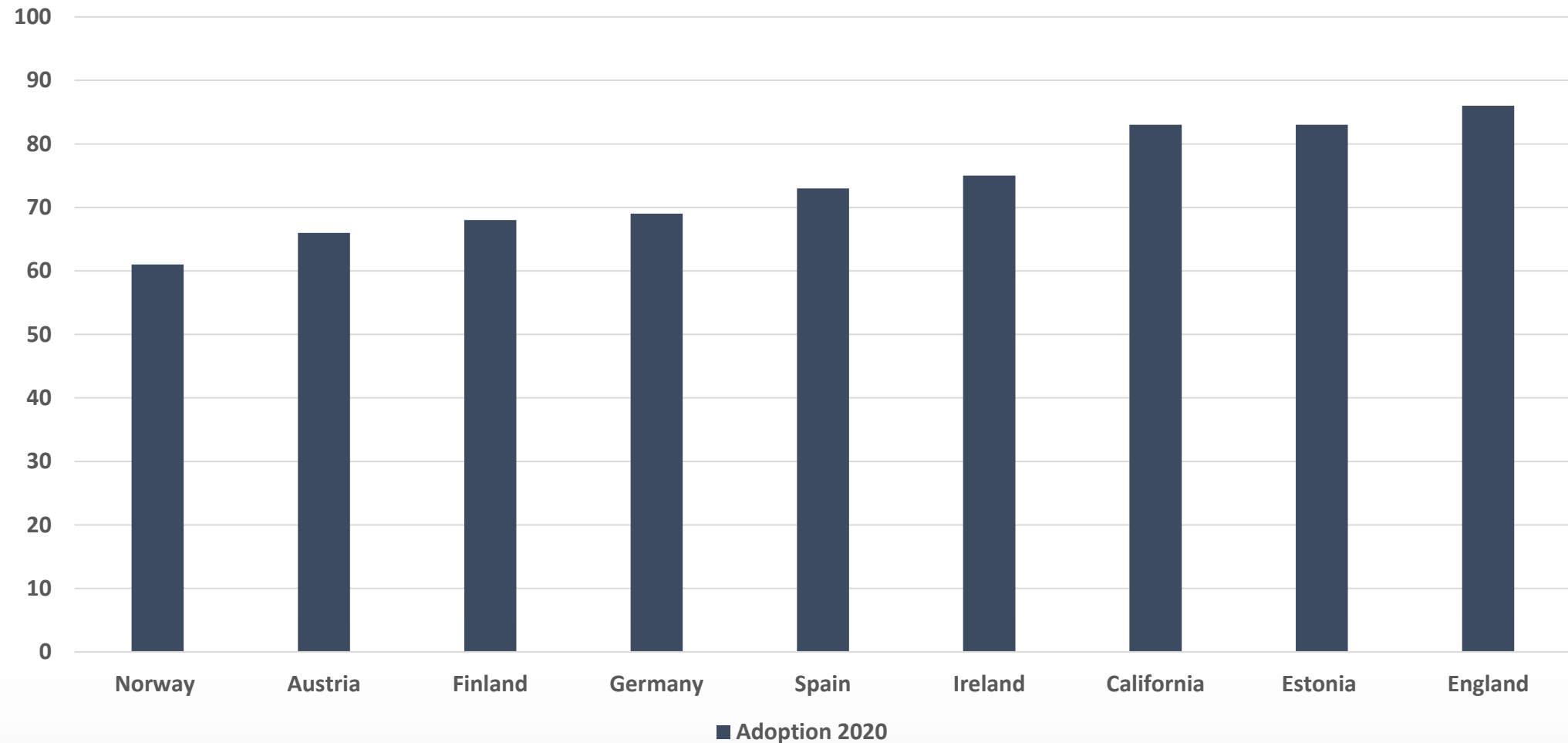
Benjamin ble født syv uker for tidlig, og tilbrakte fire uker på sykehuset før foreldrene kunne ta ham med hjem. Da Benjamin var ti måneder gammel, ble han innlagt på sykehus. Undersøkelsene indikerte at han hadde vært offer for gjentakende fysisk mishandling. På bakgrunn av mistankene om fysisk mishandling, og foreldrenes narkotikamisbruk, flyttet Barnevernet Benjamin fra foreldrene.

Når Benjamin fyller to år, misbruker foreldrene hans fremdeles narkotika. Barnevernet mener det ikke er realistisk at Benjamin kan gjenforenes med foreldrene, og vurderer dermed enten adopsjon eller plassering i fosterhjem. Adopsjon innebærer at de biologiske foreldrenes foreldrerett termineres, og overføres til adoptivforeldrene. Et fosterhjem kan være langvarig men er ikke permanent, og fosterforeldre kan si opp en avtale om et fosterbarn.

Basert på den sammenfattede informasjonen over, ville du, slik du ser det, foreslått adopsjon eller plassering i fosterhjem?

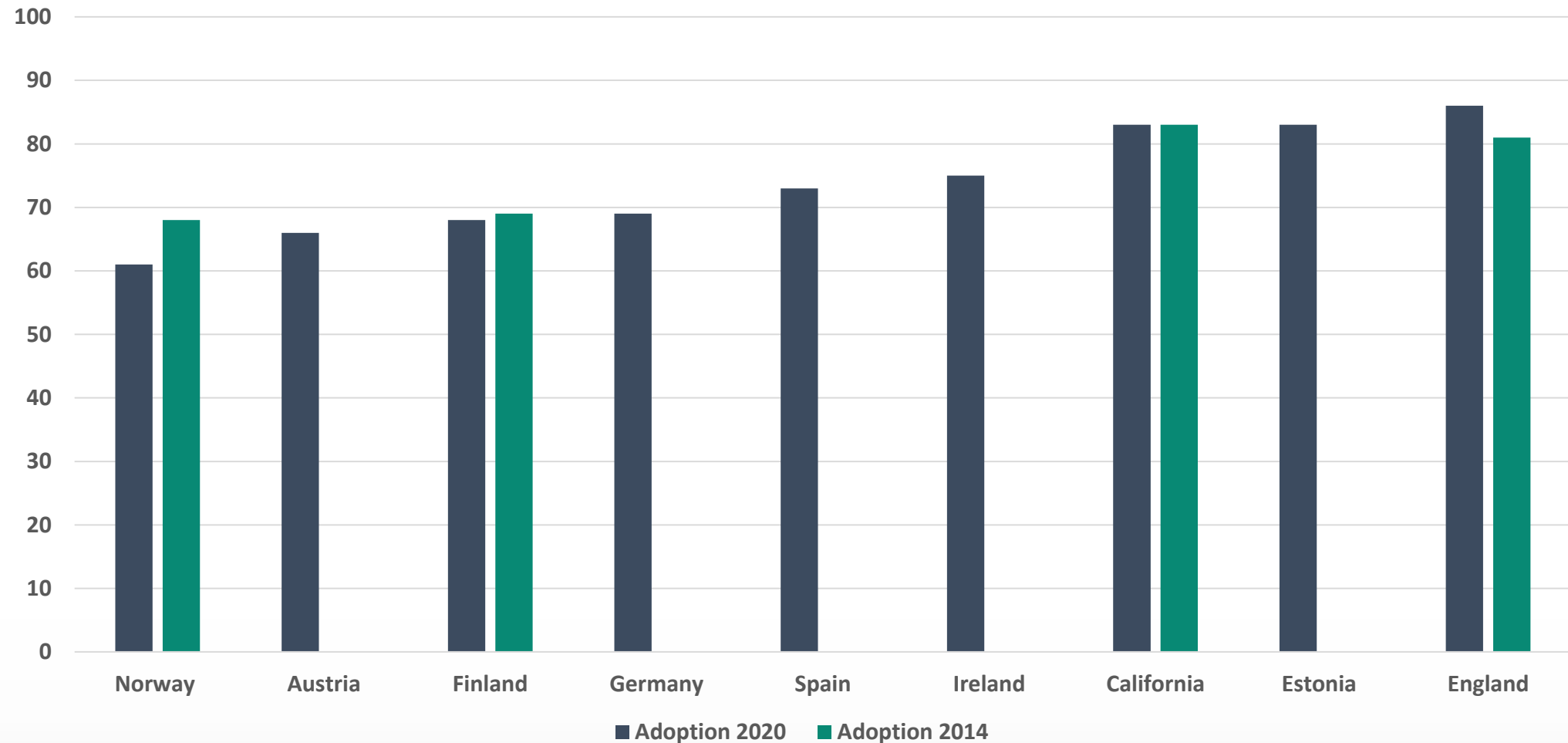

Velger ADOPSJON som plasseringsalternativ (2020)

Velger ADOPSIJON - 2020 vs 2014

Europeiske menneskerettighetsdomstolen

Rettsalen til European Court of Human Rights, Den europeiske menneskerettighetsdomstolen, i Strasbourg. (Foto fra Wikipedia)

Sjokkangrep mot norsk barnevern

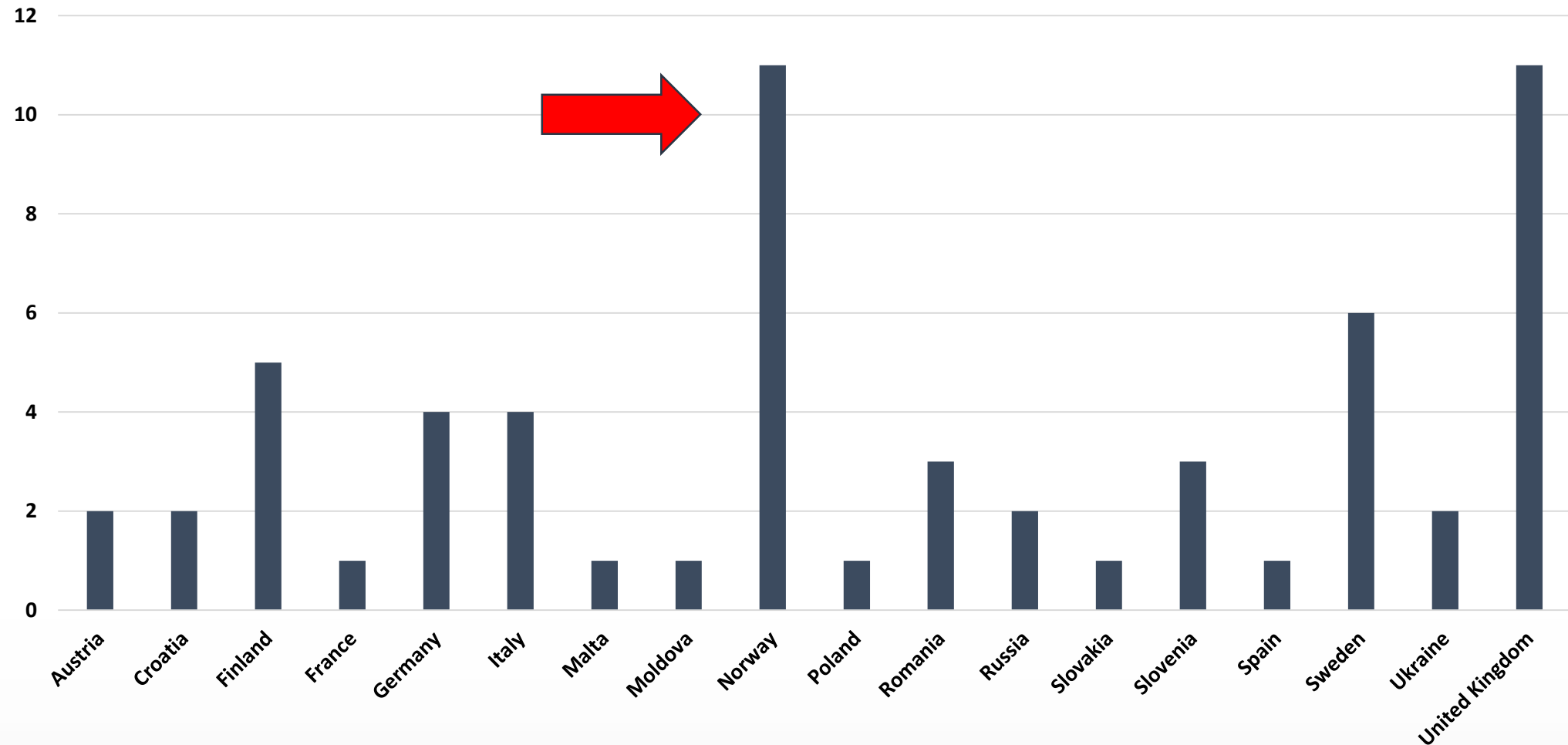
Menneskerettsdomstolen i Strasbourg krever svar fra Norge i nye 16 barnevernssaker. Totalen er nå 26.

Samlet har EMD behandlet ca 60 barnevernssaker

Hva sier EMD om barnets rett til familieliv i saker om adopsjon?

THE INTERNATIONAL JOURNAL OF CHILDREN'S RIGHTS
(2020) 1-33

Care.pdf (side

brill.com/chil

Family Life for Children in State Care

An Analysis of the European Court of Human Rights' Reasoning on Adoption Without Consent

Forfattere: Breen, Krutzinna, Luhamaa & Skivenes
Open Access publikasjon

Hovedfunn fra analysen av 20 avgjørelser (1959-2018)

I: Case law and jurisprudence

1. Child perspective / focus
2. De facto family increased weight
3. Considerable time = 3.5 years

II: Understanding of child's best interests

- The individual child's needs and interests
- The child exiting relationship with adoptive parents
- Child's relation to birth parents/family
- Parents capabilities to establish/maintain relation to child
- Post-adoption contact

BLIND SPOT IN JUDGEMENTS: The child's wishes and views

Til slutt:

I mange av de pågående diskusjonene om barnevern så er Barnekonvensjonen og barns rettigheter lite synlig. Det gjelder også for **EMD sine avgjørelser**.

To opplaget spørsmål fra barn som er i sårbare situasjoner:

- Hva med barnets egne vurderinger om eget liv og væren?
- Hva med barnets rett til beskyttelse av familieliv som ikke er biologiske familie, men den familien som de faktisk er hos?

Takk for oppmerksomheten!

UNIVERSITETET I BERGEN

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

The Research Council
of Norway

Analysen konkluderer bl a med:

The changes we find in the Court's view on and understanding of family for children entails a recognition and stronger protection of children's non-biological and *de facto* family life.

From a state perspective this make sense, as the state cannot and should not be a primary parent – that is, having the responsibility and joy of the family institution.

The development we have shown has similarities with the women's rights movement and the realisa- tion that families are not only a heaven of love and care, operating under other conditions than the State, but also a coercive and neglectful unit, dangerous for the family members.

Forfattere: Breen, Krutzinna, Luhamaa & Skivenes 2020
Open Access publikasjon

Implikasjoner for norsk rett

Høyesterett gjør det klart at dersom myndighetene har begått en feil på et tidligere stadium av saken, skal ikke dette gå ut over barnet. Hvis det er klart til det beste for barnet, kan en omsorgsovertakelse opprettholdes, og adopsjon kan skje også i slike situasjoner.

Sandberg 2020 side 159

Implikasjoner for norsk rett

Sandberg 2020 side 159

Adopsjon er fortsatt ikke utelukket og kan aksepteres for barn som etter en konkret vurdering har behov for tryggere og mer forutsigbare oppvekstrammer, sammenlignet med fortsatt fosterhjems plassering. Det kan være aktuelt i tre typetilfeller: der foreldrene er særlig uegnet, der barnets helse eller utvikling vil ta skade av ikke å få den permanente tilknytningen som en adopsjon innebærer, og der barnets behov for stabilitet tilsier det etter betydelig tid i fosterhjem.

Sandberg 2020 side 159

Høyesterett gjør det klart at dersom myndighetene har begått en feil på et tidligere stadium av saken, skal ikke dette gå ut over barnet. Hvis det er klart til det beste for barnet, kan en omsorgsovertakelse opprettholdes, og adopsjon kan skje også i slike situasjoner.